Province of the EASTERN CAPE EDUCATION

Iphondo leMpuma Kapa: Isebe leMfundo
Provinsie van die Oos Kaap: Department van Onderwys
Porafensie Ya Kapa Botjahabela: Lefapha la Thuto

NASIONALE SENIORSERTIFIKAAT

GRAAD 11

NOVEMBER 2024

REKENINGKUNDE V2
NASIENRIGLYN

PUNTE: 150

NASIENBEGINSELS:

1. Tensy anders getoon in die nasienriglyne, sal strafpunte vir vreemde items slegs van toepassing wees indien ŉ kandidaat nie punte op ŉ ander plek in die vraag vir daardie item verloor het nie (geen vreemde-item-strafpunte vir misplaaste items nie). Geen dubbelpenalisering nie.
2. Strafpunte vir plasing of swak aanbieding (bv. besonderhede) is slegs van toepassing indien die kandidaat punte vir die bedrae vir daardie item verdien het.
3. Volpunte vir korrekte antwoord. Indien die antwoord foutief is, merk die bewerkings wat voorsien is.
4. Indien ŉ vooraansuiweringsyfer as ŉ finale syfer getoon word, ken die bewerkingspunt toe vir daardie syfer (nie die metodepunt vir die antwoord nie). **LET WEL:** Indien punte in die nasienriglyn toegeken word vir komponente van bewerkings, dra hierdie nie die metodepunt van die finale antwoord ook nie.
5. Tensy anders getoon, moet die positiewe of negatiewe effek van enige syfer in ag geneem word om die punt toe te ken. Indien geen + of – teken of hakie voorsien is nie, aanvaar dat die syfer positief is.
6. Waar aangedui word, ken deelpunte toe om die kwaliteit van antwoorde van kandidate te differensieer.
7. Indien kandidate meer as die verlangde aantal antwoorde verskaf, ondersoek alle antwoorde tot voordeel van die kandidaat. Strafpunte kan toegeken word vir vreemde items, indien volpunte toegeken is (maks. -2 per V).
8. Waar strafpunte toegepas word, kan die punte vir daardie afdeling van die vraag nie as ŉ negatiewe syfer getoon word nie.
9. Waar metodepunte toegeken word vir bewerking, moet die nasiener die redelikheid van die bewerking ondersoek voor die punt toegeken word.
10. 'Bewerking' beteken kontroleer bewerking. 'Een deel korrek' beteken Bewerking en een deel korrek. **LET WEL**: Kontroleer bewerking. Moet +, -, x, ÷, of per nasienriglyn wees.
11. In berekeninge, moet punte nie toegeken word indien noemer en deler omgeruil is nie. Dit is ook van toepassing op verhoudings.
12. Waar metodepunte toegeken word, maak seker dat kandidate nie volpunte kry vir enige item wat gedeeltelik foutief is nie. In sulke gevalle, dui aan d.m.v ☒.
13. Wees bedag daarop dat party kandidate geldige alternatiewe buite die nasienriglyn verskaf. Neem kennis dat een kommentaar meer as een aspek kan aanspreek.
14. Kodes: f = vreemde item; p = plasing/aanbieding.

Hierdie nasienriglyn bestaan uit 11 bladsye.

Hosted by www.ecexams.co.za.

VRAAG 1

1.1.1 **KREDITEURE**

	KREDITEUREGROOT-BOEK VAN MULLER HANDELAARS	STAAT VAN KOUGA HANDELAARS
Voorlopige saldo's	29 174 ✓	29 554 ✓
	- 10 000 ✓✓	- 640 ✓
	- 1 260 ✓✓	- 10 000 ✓
		- 1 000 ✓
Saldo's na aanpassings	17 914	✓ ☑* 17 914

11

* Een deel korrek, moet openingsaldo's insluit & totale moet dieselfde bedrae wees

1.1.2 **Noem TWEE take van die krediteureklerk om die interne beheer oor krediteure te handhaaf of te verbeter.**

Enige TWEE moontlike antwoorde: ✓ ✓

- Maak seker dat krediteure betyds betaal word om rente op agterstallige rekeninge te voorkom.
- Terugstuur van aankope moet behoorlik gemagtig word en met krediteure/ verskaffers onderhandel word.
- Betaling moet deur die korrekte/versoende maandelikse state ondersteun word.
- Fakture moet vergelyk word met die goedere wat afgelewer is om te verseker dat alle items is in goeie toestand ontvang.
- Goedere ontvang, moet vergelyk word met die bestellings wat geplaas is om te verseker dat goedere wat ontvang is volgens bestelling is.

2

1.1.3 **Voordat krediet toegestaan word, is dokumentasie soos identifikasie en bewys van adres verpligtend. Identifiseer 'n spesifieke dokument wat Kouga Handelaars van nuwe debiteure kan aanvaar as geldige bewys van adres.**

Enige EEN moontlike antwoord: ✓

- Elektrisiteit- of munisipale dienste-rekening
- Bank- of kredietkaartstaat
- Huurooreenkoms of huurkontrak
- Dokument uitgereik deur munisipaliteit / wyksraadslid

1

Hosted by www.ecexams.co.za.

1.2.1 **BANKREKONSILIASIE**

Nr.	Besonderhede van kontrarekening	Bankrekening		Bankrekonsiliasie-staat		Geen inskry-wing (dui aan met 'n x)
		Dt	Kt	Dt	Kt	
(i)	Lening: Tempo Bank ✓		6 600 ✓			
(ii)				2 400 ✓		
(iii)	Handelsvoor-raad ✓		18 ✓✓			
(iv)					52 000 ✓	
(v)	Bankkoste ✓		359 ✓			
(vi)						X ✓
(vii)	Huurinkomste/ Kontantverlies ✓		15 000 ✓			
(viii)	Krediteure-kontrole ✓	20 000 ✓✓ **OF** (10 000 een punt + 10 000 een punt)				

15

1.2.2 **Verduidelik TWEE probleme wat jy uit die transaksies kon identifiseer wat 'n gebrek aan beheer oor kontant toon. Haal syfers aan.**
Gee advies oor hoe ELKE probleem in die toekoms vermy kan word.

PROBLEME ✓ ✓ SYFERS ✓ ✓	ADVIES ✓ ✓
Groot uitstaande deposito (R52 000) is op 17 September 2024 ontvang en verskyn nog nie op die bankstaat as gedeponeer nie (13 dae) Moontlike rol van kontant Bankfout (deposito aan 'n ander bankkliënt gekrediteer)	• Verseker dat deposito's gereeld gedoen word om wanbestuur te voorkom • Reël met die bank om 'n kennisgewing (per SMS of e-pos) aan die eienaar te stuur om te bevestig dat deposito's gemaak is • Moedig kliënte aan om direkte/ internet/ aanlyndeposito's (EFO's) te maak
R15 000 is op pad bank toe, om die deposito te maak, gesteel Swak interne beheermaatreëls Deposito's word deur slegs een persoon gedoen Geen beskerming vir persoon wat bank toe gaan / Gebrek aan sekuriteit	• Roteer pligte en tye van bankbesoeke om 'n patroon te verhoed • Verskaf sekuriteit aan die persoon wat bank toe gaan – ten minste twee mense moet gaan • Gebruik 'n kontantvervoerbesigheid om kontant na die bank te vervoer • Carro kan skuldig wees aan diefstal – veral omdat sy nie die eienaar(s) in kennis gestel het ten tyde van die diefstal nie. • Moedig die huurder aan om EFO's/ internetbetalings te maak

6

VRAAG 1: TOTALE PUNTE	35	

Hosted by www.ecexams.co.za.

VRAAG 2

2.1.1 **Bereken:**

(i) Totale Aankope	
BEREKENING	**ANTWOORD**
715 000 ✓ + 174 000 ✓ – 3 200 ✓ – 900 ✓	884 900 (totaal tel geen punte)
(ii) Totale Verkope	
BEREKENING	**ANTWOORD**
900 650 ✓ + 1 140 000 ✓ – 46 200 ✓ – 2 000 ✓	1 992 450 (totaal tel geen punte)

8

2.1.2

Dt	**HANDELSREKENING**		**Kt**
BESONDERHEDE	**BEDRAG**	**BESONDERHEDE**	**BEDRAG**
Beginvoorraad	400 200 ✓	Verkope	1 992 450 ☑ (sien 2.1.1)
Aankope	884 900 ☑ (sien 2.1.1)	Slotvoorraad	265 000 ✓
Doeaneregte	46 100 ✓		
Vraggeld op aankope	170 000 ✓		
Wins en Verlies	756 250 ☑		
	2 257 450		2 257 450

7

Vreemde items – 1 maks 1 bv Vraggeld op verkope

2.1.3

Carlon is besorg oor die hoë vervoerkoste wat hy op voorraad-aankope moet betaal (verwys na vraggeld op aankope). Gee vir Carlon advies oor hoe hy hierdie probleem kan oplos.
Enige EEN moontlike antwoord: ✓✓ • Koop voorraad van plaaslike verskaffers om vervoerafstande en koste te verminder. • Onderhandel met vervoermaatskappye of logistieke verskaffers vir afslag vir grootmaatverskeping. • Ondersoek alternatiewe vorme van vervoer, soos spoor- of seevrag. • Voeg veelvuldige voorraadaankope saam vir minder besendings, waar moontlik. • Beter voorraadbestuur – beplan aflewerings meer doeltreffend en vermy dringende aflewerings, wat duur uitwerk. • Beding beter tariewe met vervoerders.

2

Hosted by www.ecexams.co.za.

2.2 Vervaardigingskonsepte

2.2.1	Fabrieksbokoste ✓
2.2.2	Verpakkingsmateriaal ✓
2.2.3	Advertensies ✓

3

2.3.1

FABRIEKSBOKOSTE	BEWERKINGS	BEDRAG
Indirekte materiaal	10 870 ✓+ 30 400 ✓– 7 200 ✓	34 070 ☑*
Indirekte arbeid		66 000 ✓
Water en Elektrisiteit	28 700 x 70%	20 090 ✓☑*
Huuruitgawe	66 900 x $\frac{2\,800}{3\,500}$ **OF** $\frac{4}{5}$	53 520 ✓☑*
Versekering	10 600 x 2	21 200 ✓☑*
Waardevermindering		11 400 ✓
Diverse uitgawes		12 420 ✓
TOTAAL		218 700 ☑*

*Een deel korrek

14

2.3.2

Dt		Goedere-in-bewerking		Kt
BESONDERHEDE	**BEDRAG**	**BESONDERHEDE**	**BEDRAG**
Saldo a/b	32 440 ✓	Klaarprodukte	683 420 ☑☑ Balanserende bedrag
Direkte arbeid	228 080 ✓	Saldo o/b	20 400 ✓
Direkte materiaal	224 600 ✓✓		
Fabrieksbokoste	218 700 ☑ (sien 2.3.1)		
	703 820		703 820
Saldo a/b	20 400		

8

Hosted by www.ecexams.co.za.

2.4 BT RUGBYBALLE

2.4.1

Bereken die gelykbreekpunt vir die jaar geëindig 29 Februarie 2024.	
BEREKENING	**ANTWOORD**
[76,60 x 4 700] 360 020 ✓ 260 ✓ – 178,50 ✓ 81,50 (2 punte)	4 417☑ eenhede Aanvaar 4 418 (een deel korrek)

4

2.4.2

Moet Bevan tevrede wees met die vlak van produksie van rugbyballe in die 2024 finansiële jaar? Verduidelik kortliks deur toepaslike syfers aan te haal.

Verduideliking ✓ *Syfer* ✓

Ja – produseer en verkoop 283/282 eenhede meer as gelykbreekpunt
- Wins gemaak op 283/282 eenhede

Nee – produksie is SLEGS 283 eenhede bo gelykbreekpunt – klein wins

2

2.4.3

Verduidelik kortliks wat met "ekonomie van skaal" bedoel word met spesifieke verwysing na vaste koste.

Soos meer eenhede geproduseer word, sal die vaste koste per eenheid daal. ✓✓

2

VRAAG 2: TOTALE PUNTE	50	

Hosted by www.ecexams.co.za.

VRAAG 3

3.1.1 **Noem enige TWEE items wat nie in die Kontantbegroting sal verskyn nie.**

Enige TWEE moontlike antwoorde: ✓ ✓

Oninbare skuld	Korting toegestaan
Onttrekking van voorraad	Korting ontvang

2

3.1.2 **Bereken die persentasie goedere wat gedurende September 2024 op krediet verkoop is.**

BEREKENING	ANTWOORD
60 400 ✓ x 100 77 000 ✓	78,4 ☑ (een deel korrek, X 100 nie een deel korrek)

3

3.1.3 **DEBITEURE-INVORDERINGSKEDULE**

Maand in 2024	Krediet verkope	Berekeninge	Oktober
Augustus	**R90 200**	90 200 x $\frac{15}{100}$	13 530 ✓
September	**R60 400**	60 400 x $\frac{30}{100}$	18 120 ✓
Oktober	[60 400 x $\frac{90}{100}$] 54 360 ✓	54 360 x 0,95 x 0,5	25 821 ✓☑
KONTANT VAN DEBITEURE			57 471 ☑

6

3.1.4 **KONTANTBEGROTING**

KONTANT ONVANGSTES	OKTOBER
Kontant van debiteure	57 471 ☑
Kontant verkope	12 600 ✓
Rente op vaste deposito (14 100/3)	4 700 ✓
Huurinkomste ($\frac{48\,000}{12}$ ✓ x $\frac{90}{100}$ ✓) OF (4 000 een punt – 400 een punt)	3 600☑*
Kapitaalbydrae	50 000 ✓
	128 371☑
KONTANT BETALINGS	
Kontant betaal aan krediteure (16 600 + 60 400) x $\frac{100}{140}$	55 000 ✓☑*
Onderhoud van geboue	3 000 ✓
Onttrekkings	7 000 ✓
Water & elektrisiteit (2 400 + 2 640)	5 040✓☑*
	70 040 ☑
Kontant surplus / tekort vir die maand	58 331 ✓
Bank (Beginsaldo)	(24 800) ✓
Bank (Eindsaldo) (berekening Surplus vir die maand – Beginsaldo)	33 531 ☑

18

* Een deel korrek

Hosted by www.ecexams.co.za.

3.1.5 **Vergelyk die werklike syfers van September 2024 met die begrote bedrae. Adviseer die eienaar oor moontlike redes vir die verskille en wat hy kan doen om die situasie gedurende Oktober 2024 te verbeter. Geen syfers word benodig nie.**

	REDES ✓ ✓ ✓ (geen syfers nodig nie)	**ADVIES** ✓ ✓ ✓
HUURINKOMSTE	• swak invorderings-beleid • oorbegroot;	• ondersoek die redes. • pas begroting aan of implementeer reëls vir die huurder
ONTTREKKINGS	• misbruik die feit dat hy die eienaar is	• moet by begroting hou • Reëlings om goeie kontant-bestuurpraktyke toe te pas
ONDERHOUD VAN GEBOUE	• onderbegroot • hopelik sal die ekstra geld wat in Februarie bestee word, die uitgawe in die toekoms verminder	• ondersoek en begroot behoorlik in die toekoms

6

VRAAG 3: TOTALE PUNTE	**35**	

Hosted by www.ecexams.co.za.

VRAAG 4

4.1 BTW

4.1.1

Waarvoor staan die afkorting BTW?
Belasting op Toegevoegde Waarde ✓

1

4.1.2

Waarom klassifiseer die regering sekere items as nulkoers vir BTW? Noem TWEE nulkoersitems.	
REDE: ✓✓	Om die belastinglas op essensiële goedere en dienste wat as noodsaaklik geag word vir basiese lewenstandaarde, veral vir lae-inkomste huishoudings, te verlig.
Enige TWEE nulkoers-items: ✓ ✓ • Bruin brood. • Mieliemeel. • Stampmielies. • Mielierys. • Gedroogde mielies. • Gedroogde bone. • Lensies. • Sardientjies in blikkies. • Melkpoeier. • Suiwel-poeiermengsels • Rys. • Groente. • Vrugte. • Groente olie. • Melk. • Aangesuurde melk. • Bruin koringmeel. • Eiers. • Eetbare peulgewasse en ander gewasse van peulplante • Paraffien	

4

4.1.3

Verduidelik kortliks aan Mia wat word met Uitset BTW en Inset BTW bedoel.	
Uitset BTW	Word van klante ingevorder op goedere verkoop en dienste gelewer. Betaal ingevorderde BTW aan SAID ✓
Inset BTW	Word aan verskaffers betaal op goedere wat gekoop word. Eis betaalde BTW terug vanaf SARS. ✓

2

4.1.4

Bereken die BTW betaal op die nuwe winkeltoerusting wat gekoop is.	
BEREKENING	**ANTWOORD**
R8 500 ✓ x 15% ✓	1 275 ✓

3

4.1.5

Gebruik die inligting i.v.m. die goedere wat gedurende Oktober 2024 van verskaffers gekoop is.	
BEREKENING	**ANTWOORD**
BTW op hierdie goedere: 62 974 ✓ x $\frac{15}{115}$ ✓	8 214 ☑*
Die koste van alle goedere aangekoop, BTW uitgesluit: (62 974 ✓ – 8 214 ☑VAT) + 12 800 ✓ 54 760 (2 punte)	67 560 ☑*

7

* **Een deel korrek**

Hosted by www.ecexams.co.za.

4.2 Probleemoplossing en Etiek

4.2.1 **Identifiseer EEN probleem met betrekking tot elke tak, en haal syfers aan om die probleem te ondersteun. Bied in elke geval vir Kyle Rob advies oor hoe om die probleem op te los.**

	PROBLEEM ✓ ✓ ✓ **SYFERS** ✓ ✓ ✓	**ADVIES** ✓ ✓ ✓
QONCE	• Verkoopinkomste (R1 000 000 vs R900 000) • R100 000 minder as verwagte verkoopinkomste • Moontlikheid van diefstal / omrol van kontant	• Deeglike ondersoek om rede vir tekort bepaal • Moontlikheid van diefstal – open strafsaak
CAMDEBOO	• Aantal fietse verkoop slegs 200/ 50% van wat Qonce verkoop / 200 minder as Qonce/ 52,6% van wat Humansdorp verkoop het /180 minder as Humansdorp • Bestuurder se salaris die hoogste (R22 000) maar die laagste verkope	• Beter advertensies • Verander bestuurder se salaris van ’n vaste salaris tot kommissie-basis.
HUMANSDORP	• Bestuurder het 34 dae verlof geneem • Te veel dae verlof in vergelyking met ander bestuurders • 32 fietse deur klante teruggebring / 8,4% van fietse wat verkoop is, is teruggebring	• Beter beheer oor verlof • Hersien verlofbeleide • Onbetaalde verlof indien meer as toegelate dae • Doen ’n deeglike ondersoek van die fietse wat deur klante teruggebring word om enige kwaliteits- of herhalende kwessies te identifiseer. • Kry terugvoer van kliënte om die redes vir die terugbring van die fietse te verstaan. • Verskaf bykomende opleiding aan personeellede wat verantwoordelik is vir fietsinspeksies en kliëntediens om verdere terugbring te voorkom.

9

Hosted by www.ecexams.co.za.

4.2.2 **Wat is 'n fluitjieblaser?**

Enige korrekte verduideliking ✓✓

'n Fluitjieblaser is iemand wat werkplektoestande rapporteer wat hy of sy glo onveilig of onwettig is. / dikwels 'n werknemer, wat inligting openbaar oor 'n aktiwiteit binne 'n organisasie wat as onwettig, immoreel, onveilig of bedrieglik beskou word.

2

4.2.3 **Wat is die etiese kenmerke van 'n fluitjieblaser, na jou mening? Noem TWEE kenmerke.**

Noem enige twee aanvaarbare eienskappe ✓ ✓

Integriteit
Eerlikheid
Objektiwiteit
Rekenpligtigheid
Moed
Altruïsme
Empatie

2

VRAAG 4: TOTALE PUNT	30	

TOTAAL: 150

Hosted by www.ecexams.co.za.